

Мацик Ю.Ю.,
курсант гр. ЕО08-1,
Академія митної служби України
Науковий керівник – Бабенко Л. В.,
к.е.н., доцент кафедри обліку та аудиту

КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЯ ОБЛІКУ В БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ ЯК НАПРЯМ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТНИХ КОШТІВ

В період розвитку кризових явищ в економіці України відбуваються зміни у фінансовій системі держави, які супроводжуються різким погіршенням її можливостей забезпечувати соціальні гарантії та розвивати галузі соціальної, інституційної, наукової та інших сфер, які належать до бюджетних. Тому зростає роль удосконалення ведення бухгалтерського обліку доходів і видатків бюджетних установ та складання звітності з метою раціональнішого використання фінансових ресурсів. Ці причини вимагають реформування бюджетної сфери та, безумовно, впливають на порядок ведення бухгалтерського обліку, форми й обсяги подачі звітної інформації, систему внутрішнього і зовнішнього контролю за використанням бюджетних коштів.

Процес удосконалення повинен стосуватися саме технології обліку й опрацювання економічної інформації через впровадження автоматизованих інформаційних технологій. У зв'язку з цим дослідження автоматизації процесів обліку, контролю та аналізу є особливо актуальними.

Проблемою впровадження і розвитку інформаційних систем в бюджетних установах займалися такі вчені, як, Ф.Ф. Бутинець, М.Р. Лучко, Т.А. Писаревська, С.В. Свірко, Р.Т. Джога, Л.О. Терещенко, А.М. Береза, Т.В. Шахрайчук, Н.М. Хорунжак та інші. Аналіз досліджень та праць дає підстави стверджувати, що ця ділянка є недостатньо дослідженою на сьогодні. Підтвердженням цьому є той факт, що більшість малих бюджетних установ (особливо в сільській місцевості) продовжують використовувати традиційну ручну або частково автоматизовану форму ведення бухгалтерського обліку, а в установах, що вже перейшли на автоматизовану форму, часто виникають проблеми з організацією ведення бухгалтерського обліку.

Причини відставання суб'єктів бюджетної сфери від технічного прогресу і розвитку сучасних інформаційних технологій пов'язані, в першу чергу, з наявністю проблем економічного, інформаційного-правового та організаційно-технічного характеру. Інформаційні проблеми пов'язані з вибором інструментарію обліку, контролю та аналізу. Їх вирішення вимагає обґрунтованого вибору системи та застосування необхідного і достатнього набору інформаційних технологій. Програма повинна бути гнучка в налаштуванні при незначних змінах, таких, як зміна норм видатків, мінімальної заробітної плати, розмірів відрахувань та нарахувань на фонд оплати праці, зміна тарифів на платні послуги, введення нових і вилучення окремих недоцільних рахунків з Плану рахунків.

Автоматизації обліку сприяє низка факторів, зокрема, таких, як прискорена комп'ютеризація суспільства, розвиток нових інформаційних технологій. Все це є основою для розробки і впровадження як відносно простих автоматизованих робочих місць (АРМ), спрямованих на вирішення конкретних локальних задач, так і комплексних автоматизованих систем управління (АСУ), які діють у великих підрозділах закладів, установ і організацій бюджетної сфери, де розв'язуються задачі різного спрямування.

У зв'язку з тим, що бухгалтерський облік в бюджетних установах в основному виступає як система контролю за наявністю та рухом бюджетних коштів, при впровадженні АРМ слід врахувати таку особливість як те, що він спрямований не на

зіставлення витрат і результатів діяльності і отримання прибутку, а на облік видатків у процесі надання нематеріальних послуг.

Ринок програмного забезпечення в Україні недостатньо наповнений програмами, що спрямовані на забезпечення системи управління бюджетними установами і ведення обліку в них. Відомими програмами з автоматизації обліку є "1С: Бухгалтерія для бюджетних установ", "Парус-Бюджет" для підприємств та організацій, що знаходяться на бюджеті, та "Казна". Вказані програмні продукти цілком адаптовані до внесення додаткових рахунків.

Сучасні вимоги щодо забезпечення потреб управління необхідною інформацією ставлять нові задачі перед інформаційною системою. Тому постановку задачі з розробки програмного забезпечення необхідно охопити такі етапи робіт:

1. Сформулювати основні принципи обліку для конкретної бюджетної установи, враховуючи вимоги діючого законодавства та потреб самої бюджетної установи. Тому бажано включити у перелік принципів внутрішнього характеру такі позиції:

- підпорядкування інформаційної системи єдиній меті - забезпеченню зростання ефективності функціонування бюджетної установи;
- об'єднання різних джерел облікової інформації в одну повнофункціональну систему;

- оперативність введення даних внутрішніх і зовнішніх первинних документів в автоматизовану систему обліку з метою забезпечення швидкого і якісного отримання зведеної інформації для прийняття управлінських рішень керівником бюджетної установи та своєчасного вирішення можливих проблем у використанні бюджетних коштів;

- вилучення дублювання інформаційних і документаційних потоків;
- уніфікація прийомів роботи з обліковими документами ;
- послідовність і узагальнення інформації на аналітичних і синтетичних рахунках з наступним групуванням даних для аналізу;

- відображення господарських операцій, що змінюють стан коштів бюджетних установ і їх джерел на рахунках бухгалтерського обліку з одночасною оцінкою їх ефективності;

2. На основі розроблених принципів сформулювати методологічний підхід до створення чи удосконалення інформаційних систем;

3. Враховуючи задачі та принципи, дотримання яких необхідно досягти у розроблюваній інформаційній системі, сформулювати критерії, які має задовольняти автоматизована система. Доцільними є такі критерії: повнота набору функцій; модульність; інтегрованість; гнучкість; надійність; відкритість; авторизований доступ до інформації.

Важливим є можливість та необхідність поступового створення єдиної інформаційної бази "Державне казначейство-бюджетні установи", яка дасть змогу забезпечити ефективне управління ресурсами бюджетів як головними розпорядниками, так і розпорядниками нижчих рівнів, що забезпечить оперативне та цільове використання зазначених ресурсів.

Отже формування автоматизованої інформаційної системи, яка б базувалася на таких принципах і позиціях, забезпечить оперативне вирішення задач обліку, контролю та аналізу, сприятиме якісному контролю за формуванням доходів і видатків бюджетних установ, забезпеченню ефективності використання фінансування та економії грошових і матеріальних ресурсів.